

Zadania domowe w pracy nauczyciela

Zadania domowe są istotnym narzędziem w warsztacie pracy każdego nauczyciela. Nikt nie kwestionuje słuszności zadawania prac domowych i nikt nie podważa znaczenia zadań domowych w procesie rozwojowym dziecka i w kształtowaniu jego charakteru. Czy nauczyciele jednak potrafią z tego narzędzia korzystać w prawidłowy sposób? Czy w pełni wykorzystują jego potencjał jednocześnie nie przesadzając z ilością czy też z formą zadawanych uczniom prac domowych? Odpowiedź jest złożona i nie koniecznie oczywista.

Zadania domowe są ważnym narzędziem w pracy nauczyciela i należą do codziennych obowiązków uczniów na całym świecie. Służą lepszemu opanowaniu materiału edukacyjnego, pomagają w nadrobieniu zaległości uczniom mającym zaległości. Zadania domowe mają też liczne zalety w pracy z uczniami szczególnie w klasach szkół podstawowych. Otóż wymuszają one na uczniach ponowne przećwiczenie zrealizowanego podczas lekcji materiału, są doskonałym przyczynkiem do przećwiczenia nowych umiejętności (mają wpływ na utrwalanie wiedzy). Są niezbędne dla dzieci w kluczowym etapie rozwoju językowego (np. w zdobywaniu umiejętności czytania i pisania). Pomagają w opanowaniu nowego materiału, pomagają utrwalić przyswojony materiał, kształtują umiejętności i nawyki, rozwijają samodzielność w myśleniu i działaniu.

Zadania domowe są także bardzo istotne i ważne jako czynnik wychowawczy. Uczą ucznia organizacji i planowania dnia pracy, kształtują jego wolę i charakter, rozwijają systematyczność i uczą dokładności, wzmacniają wiarę we własne siły, włączają u niego wartości takie jak wysiłek, wytrwałość i osobiste zaangażowanie. Kształtują właściwy stosunek do pracy i ludzi. Niestety zadania domowe także stresują, powodują przeciążenia, męczą fizycznie, zniechęcają do nauki, zmniejszają zainteresowanie edukacją, frustrują, nużą, odrywają do zainteresowań, wreszcie stanowią obciążenie dla rodziców.

Zadanie domowe jako narzędzie edukacyjne są istotnym czynnikiem w prawidłowym rozwoju dziecka. Jednak nauczyciel korzystający z tego narzędzia powinien wykorzystywać je w sposób przemyślany i refleksyjny. Zadając dziecku dodatkową pracę domową powinien dobrze przemyśleć jej poziom trudności i zasadność, szczególnie w kontekście wiedzy o samym uczniu oraz o jego możliwościach. Co zatem nauczyciel chcący efektywnie wykorzystać to narzędzie w pracy z dzieckiem powinien wiedzieć o swoim uczniu? Otóż to, że w przeciętnej 25 osobowej klasie różnica poziomu IQ pomiędzy uczniami sięga często średnio 50 pkt. (przeciętnie ich IQ oscyluje pomiędzy 70 a 120). Zdarzają się jednak i większe różnice – np.: w jednej klasie mogą uczyć się dzieci z niezdiagnozowanym upośledzeniem w stopniu lekkim oraz dzieci wybitnie zdolne. W tej samej klasie uczniowie mogą mieć różne trudności: np. może w niej być 5 dyslektyków, 1 dyskalkulik, 1 dziecko z ADHD, 2 dzieci zagrożonych

demoralizacją, 2 dzieci z rodzicami w trakcie sprawy rozwodowej, 1 dziecko z poważnymi opóźnieniami edukacyjnymi (częste choroby). To aż 12 z 25 uczniów, czyli prawie połowa klasy! Dodatkowe problemem może być to, że średnio 25% uczniów kończących klasę IV nadal słabo czyta, 30% z nich słabo liczy, 40% ma kłopoty z ładnym pisanem, a 20% ma kłopoty z koncentracją uwagi. Wszystkie wymienione czynniki wpływają na jakość pracy ucznia, na jego zaangażowanie, umiejętne radzenie sobie z problemami, na przyswajanie nowych umiejętności i nawyków. Podsumowując - mają więc one znaczący wpływ na prawidłowy rozwój młodego człowieka. Zatem polecając uczniowi wykonać po lekcjach zadania domowe, nauczyciel powinien jego formułę dobrze przemyśleć.

Bardzo ważnym jest aby uczeń podczas odrabiania zadań domowych przestrzegał odpowiednich zasad. Nauczyciel powinien uświadomić uczniowi że powinien on dysponować stałym miejscem do odrabiania lekcji, odrabianie zadań powinno zawsze odbywać się o tej samej porze, że zadania domowe powinno odrabiać się 2 do 5 godz. od czasu zakończenia lekcji, że podczas odrabiania lekcji uczeń powinien mieć pod ręką wszystko to co jest mu niezbędne do pracy, że nie powinien odrywać się wtedy do innych zajęć, że najlepiej aby zadania odrabiał w dniu ich zadania zgodnie z zasadą „od łatwiejszych do trudniejszych”.

Bardzo istotnym jest aby nauczyciel zadania domowe formułował jasno i zrozumiale. Praca nad wykonaniem prac domowych powinna dostarczyć uczniowi satysfakcji z pokonania poziomu jej trudności. Uczeń powinien wykonać pracę samodzielnie - bez pomocy rodziców. Zadając zadanie nauczyciel powinien pamiętać także o doborze treści odpowiednich dla możliwości percepcyjnych uczniów, o wytłumaczeniu im zasad rozwiązywania zadań, o poinformowaniu uczniów o tym na co będzie zwracał uwagę przy ocenianiu prac domowych, oraz o tym w jaki sposób wykorzysta treści zadań w toku kolejnych lekcji. Przestrzeganie powyższych zaleceń powinno mieć znaczący wpływ na zaangażowanie się ucznia w ich wykonywanie.

Zadawania domowe powinna celować zasadność, związek treści pracy domowej z treścią zajęć szkolnych, właściwe zaplanowanie w toku realizowanych zajęć lekcyjnych zadawanej pracy domowej. Forma pracy domowej powinna zapewnić całkowitą samodzielność jej wykonywaniu przez ucznia a polecane zadania zawsze powinny być dostosowane do indywidualnych możliwości uczniów. Czas pracy z zadaniami domowymi nie powinien przekraczać w klasach młodszych (3-5) 30 min., w klasach starszych (6-8) 1 godz., a w szkołach średnich 2 godz. dziennie.

Niezwykle ważne jest aby nauczyciel zawsze pamiętał o sprawdzeniu i ocenieniu zadań domowych przy czym nie powinien nastawiać się na realizację programu nauczania lecz na rozwój uczniów. Oceniając prace domowe nauczyciel powinien dostrzegać pozytywne zmiany zachodzące u danego ucznia oraz informować go o nich na forum klasy. Powinien stworzyć takie warunki, aby każde dziecko odniosło sukces na miarę swoich możliwości. Ocena i sukces działają mobilizująco na postawy uczniów, na poziom ich aspiracji na kształtowanie ich samokontroli i samooceny. Właściwie rozumiana przez nauczyciela funkcja oceny szkolnej ogranicza rywalizację o stopnie między uczniami, ma wpływ na atmosferę w klasie, która dzięki temu staje się bardziej przyjazna dla uczniów, bo nastawiona jest na współpracę i wspólne rozwiązywanie problemów.

Opracował: Grzegorz Kochman